

પુરોવચન

પરમ પૂજ્ય શ્રીરમાનાથને શતસહસ્ર પ્રણામ.

આ અધ્યાત્મ એટલે શું?

આ કથા એટલે શું?

પહેલાં આપણે સમજીએ આ અધ્યાત્મ એટલે શું?

આપણે માનવો સતત શું શોધીએ છીએ? માનવીની શોધનાં કેન્દ્રો કેટલાં છે અને ક્યાં ક્યાં છે? માનવી સર્વ શોધનાં આઠ કેન્દ્રો છે?

૧. શાંતિ ૨. પ્રેમ ૩. જ્ઞાન ૪. શક્તિ ૫. આનંદ ૬. સૌંદર્ય
૭. અમરત્વ ૮. સાર્થક્ય.

માનવી આ આઠમાંના કોઈ ને કોઈ કેન્દ્રની શોધ માટે પ્રવૃત્તિશીલ રહે છે.

હવે પ્રશ્ન એ છે કે એવું કોઈ કેન્દ્ર છે, જે કેન્દ્રમાં આ આઠેય કેન્દ્રો કેન્દ્રિત થયેલ છે. અર્થાત્ એવું કોઈ કેન્દ્ર છે, જેની પ્રાપ્તિથી આ આઠેય કેન્દ્રોની પ્રાપ્તિ થઈ જાય છે. હા, છે. તેવું કેન્દ્ર છે. તે કેન્દ્રનું નામ છે : આત્મા! આત્માની પ્રાપ્તિથી આપણે ગણાવેલ

શાંતિ, પ્રેમ, જ્ઞાન આદિ સર્વ કેન્દ્રોની પ્રાપ્તિ થઈ જાય છે. આમ આત્મપ્રાપ્તિ દ્વારા આપણી સઘળી શોધ કૃતાર્થ થઈ જ જાય છે.

આ આત્મપ્રાપ્તિનો માર્ગ છે? હા છે! તે માર્ગનું નામ છે અધ્યાત્મપથ અને તે વિદ્યાનું નામ છે : અધ્યાત્મવિદ્યા.

હવે આપણે સમજીએ કથા એટલે શું?

કથા એટલે વાર્તા? ના, કથા એટલે વાર્તા નહીં.

કથા એટલે ઇતિહાસ? ના, કથા એટલે ઇતિહાસ પણ નહીં.

ઇતિહાસ અને વાર્તાના સમન્વયથી જે બને તે કથા છે!

ઐતિહાસિક તત્ત્વોનો આધાર લઈને તેને વાર્તાનું સ્વરૂપ આપવામાં આવે ત્યારે તે 'કથા'નું સ્વરૂપ ધારણ કરે છે. હવે પ્રશ્ન છે : અધ્યાત્મની કથા એટલે શું? કથાના માધ્યમથી અધ્યાત્મનાં તત્ત્વો અભિવ્યક્ત થાય તો તેવી કથાને અધ્યાત્મકથા કહેવામાં આવે છે. કથાના માધ્યમથી અધ્યાત્મ તત્ત્વો અભિવ્યક્ત થઈ શકે? હા, થઈ શકે. આપણા ભારતવર્ષમાં એવી અપરંપાર કથાઓ રચાઈ છે, જેમના માધ્યમથી અધ્યાત્મનાં તત્ત્વો અભિવ્યક્ત કરવા માટે માધ્યમ બની શકે છે. મહાભારત, રામાયણ, પુરાણો આવી કથાઓથી ભરપૂર છે.

અધ્યાત્મની આ કથાઓ મર્મકથાઓ પણ બની શકે? હા, બની

શકે. મર્મ એટલે રહસ્ય! જે કથા દ્વારા રહસ્ય અભિવ્યક્ત થાય તે કથાને મર્મકથા કહે છે અને જે કથાઓ દ્વારા અધ્યાત્મવિદ્યાનાં રહસ્યો અભિવ્યક્ત થાય તેવી કથાઓ અધ્યાત્મની મર્મકથાઓ ગણાય છે. તદનુસાર અહીં આ ગ્રંથમાં અધ્યાત્મની મર્મકથાઓ સંગ્રહિત થયેલ છે.

જે જ્ઞાન આપણે પ્રાપ્ત કરીએ છીએ તે જ્ઞાન બીજાને આપ્યા વિના જ ચાલ્યા જઈએ તો ઋષિઋણ રહી જાય છે. જે પામ્યા છીએ તે આપીને જઈએ – આ શુભ પરંપરા છે. અમને મળ્યું તે સૌને મળે, તેવા શુભભાવથી અમે કલમ ઉપાડી છે અને સદ્ગુરુની આજ્ઞાથી ઉપાડી છે. તદનુસાર આ લેખનકાર્ય દ્વારા ગુરુદેવની આજ્ઞાનું પાલન થાય છે અને ઋષિઋણથી મુક્ત પણ થવાય છે.

અધ્યાત્મપથ સાધનાની સાથે અધ્યાત્મપથની સમજ પણ હોય તે પરમ આવશ્યક છે. સમજના પ્રતાપથી આપણે અનેક સમસ્યાઓમાંથી બચી શકીએ છીએ. અનેક સમસ્યાઓ સમજના અભાવમાં પ્રગટ થાય છે અને સમજ દ્વારા તેમનું નિરાકરણ પ્રાપ્ત થાય છે. અધ્યાત્મપથની સમજ પ્રાપ્ત કરવાનાં ત્રણ સાધનો છે.

૧. સદ્ગુરુનું માર્ગદર્શન

૨. સત્સંગ

૩. અધ્યાત્મગ્રંથોનો સ્વાધ્યાય

આ લઘુગ્રંથ દ્વારા અધ્યાત્મપથના કોઈ પથિકોની સમજમાં વધારો થશે તો અમને તેનો આનંદ છે.

જીવન એક રહસ્ય છે. સમસ્યા ક્યારે ક્યાંથી પ્રગટ થાય છે અને તેનું નિરાકરણ ક્યાંથી કેવી રીતે મળશે તે આપણે અગાઉથી જાણી શકતા નથી, પરંતુ અમારી એવી શ્રદ્ધા છે કે ઉપરવાળો ઉપર બેઠોબેઠો સૌ સાધકોની સંભાળ રાખે છે. તે સમસ્યા પણ આપે છે અને સમસ્યાનું નિરાકરણ પણ આપે છે. સમસ્યાનું પ્રાગટ્ય અને સમસ્યાનું નિરાકરણ આ પ્રગતિની પ્રક્રિયાનો એક ભાગ છે.

અધ્યાત્મપથના પથિકો! તમે મૂંઝાશો નહીં. સમસ્યા આવે ત્યારે શાંતભાવે શ્રદ્ધા રાખજો કે સમસ્યાનું નિરાકરણ પણ મળી જશે અને સમસ્યાનું પ્રાગટ્ય અને નિરાકરણ કાંઈક આપીને જશે.

પ્રત્યેક સમસ્યા જીવનવિકાસનું એક સોપાન છે તેવી શ્રદ્ધા રાખજો.

માનવી સતત કાંઈક પામવા મથે છે અને તે મળી જાય ત્યારે લાગે છે કે આમાં તો કાંઈ જ નથી. હું આને પામવા માટે પ્રયત્નશીલ ન હતો. એક એવું તત્ત્વ છે, જે પામ્યા પછી કશું જ પામવાનું બાકી રહેતું નથી. તે શું છે? તે છે પરમ! અને તેને પામવાનો પંથ છે, અધ્યાત્મપથ!

બધું જ મળે અને તે ન મળે તો કાંઈ જ મળતું નથી. અને કાંઈ જ ન મળે અને તે મળે તો બધું જ મળી જાય છે. આ પ્રતીતિ અધ્યાત્મયાત્રાનો પ્રારંભ છે!

જે ચાલશે તે પહોંચશે. જે દ્વાર ખખડાવશે તેમના માટે દ્વાર ખૂલશે.

અધ્યાત્મપથ એવો પથ છે, જે ચાલશે તે જ સમજશે અને જેમજેમ ચાલતો રહેશે તેમતેમ વધુ ને વધુ સમજતો જશે.

અને આખરે ?

યાત્રા પણ વિરમી જાય છે અને સમજ પણ વિરમી જાય છે. રહે છે માત્ર તે પરમનો પ્રકાશ.

આ પુસ્તકની રચનામાં અમને અનેક મહાનુભાવોના અનેક ગ્રંથોની સહાય મળી છે. અમે સૌના ઋણનો સ્વીકારી કરીએ છીએ.

સૌને વંદન! સૌનો આભાર!

– ભાણદેવજી